

Õiguskantsler

Märt Rask
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 03.09.2013 nr 4-3-117-13

Meie 12.09.2013 nr 9-2/131155/1303934

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses
Kuni 31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse § 56 lg 1 ja lisa 1**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole ja küsisite põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 3-4-1-37-13 (Harju Maakohtus tsiviilasi nr 2-10-30342) arvamust 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 ja lisa 1 sätete põhiseaduspärasuse kohta osas, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 2 944 000 kooni riigilõivu 130 000 krooni.

Tutvusin Harju Maakohtu 27.08.2013 määrusega nr 2-10-30342 ja leian, et põhiseaduse § 15 lg 1 lausega 1 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas hagi esitamise ajal kehtinud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1, mille alusel tuli tsiviilasjas hinnaga üle 2 500 000 krooni kuni 3 000 000 krooni maksta hagiavalduselt riigilõivu 130 000 krooni.

Selgitan oma seisukohti alljärgnevalt. Ühtlasi teatan, et ei soovi asja arutamist suulises menetluses.

I Vaidlusalused sätted

Riigilõivuseadus (kehtivus 01.01.2009 kuni 31.12.2010)

„§ 56. Hagiavalduse, avalduse ja kaebuse läbivaatamine

(1) Hagiavalduse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt hagihinnast käesoleva seaduse lisa 1 järgi või kindla summana.

[---]

Lisa 1 riigilõivuseaduse juurde „RIIGILÕIVU TÄISMÄÄRAD AVALDUSE ESITAMISE EEST TSIVIILKOHTUMENETLUSES (KROONIDES)“

Tsiviilasja hind kuni, k.a	Riigilõivu täismäär
2 500 000	
3 000 000	130 000

“

II Õiguskantsleri seisukoht

1. Põhiseaduslikkuse järelevalve lubatavus – vaidlusaluse sätte asjassepuutuvus

1. Tsiviilasjas nr 2-10-30342 esitas hageja 21.06.2010 Harju Maakohtule hagi hinnaga 2 944 000 krooni (vastab 188 155,89 eurole) ning tasus hagilt riigilõivu 130 000 krooni (vastab 8 308,51 eurole). Hageja esitas 16.05.2013 maakohtule taotluse tsiviilasja menetluse uuendamiseks, avalduse hagist loobumiseks ning taotluse riigilõivu tagastamiseks tsiviilmenetluse seadustiku (TsMS) § 150 lg 2 p 2 alusel. Ühtlasi esitas hageja maakohtule ka taotluse enammakstud riigilõivu tagastamiseks nõutud riigilõivusumma põhiseadusvastasuse tõttu (TsMS § 150 lg 1 p 1).

2. Harju Maakohtu 27.08.2013 määrusega nr 2-10-30342 rahuldab kohus hageja taotlused ning muu hulgas jättis põhiseadusega vastuolu tõttu kohaldamata 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1.¹ Harju Maakohtu 19.07.2013 määruse alusel algas põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetlus, mille kohta arvamuse saamiseks pöördusite ka minu poole.

3. Hageja esitas hagilt tasutud riigilõivu tagastamise taotluse maakohtu menetluse ajal, mistõttu võib Harju Maakohtu algatatud põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust pidada Riigikohtu väljakujunenud praktika valguses lubatavaks ning kohtuasjas nr 2-10-30342 kohaldamata jäetud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) vastavas osas asjassepuutuvaks.

2. Normikontrolli põhjendatus, asjassepuutuvate normide vastavus põhiseadusele

4. Arvestades Riigikohtu praktikat² riigilõivude suuruse põhiseaduspärase küsimuses ja minu menetlusosalisena esitatud seisukohti nendes põhiseaduslikkus järelevalve kohtumenetlustes, **on ilmne, et 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja lisa 1 koostoimes kehtinud regulatsioon on põhiseadusega vastuolus** (kui ülemäära kõrge piirang kohtusse pöördumiseks) osas, milles **tsiviilasjas hinnaga 2 944 000 krooni (vastab 188 155,89 eurole) tuli hagiavalduselt tasuda riigilõivu 130 000 krooni (vastab 8 308,51 eurole).**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

¹ Samas määras maakohus põhiseaduspärase riigilõivu suuruseks kuni 31.12.2008 kehtinud kehtiva RLS redaktsiooni järgi 72 750 krooni (vastab 4 649,57 eurole).

² Nt RKPJKo 18.04.2013 nr [3-4-1-5-13](#), millega tunnistati RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009–31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles tsiviilasjas hinnaga üle 1 500 000 krooni kuni 2 000 000 krooni tuli hagiavalduselt tasuda riigilõivu 100 000 krooni. Nt RKPJKo 29.11.2011 nr [3-3-1-22-11](#), millega tunnistati RLS § 56 lõige 11 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009–31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles halduskohtule esitatud kahju hüvitamise kaebuselt nõudega 2 500 000 kuni 3 000 000 krooni tuli tasuda riigilõivu 130 000 krooni.